

Svar på høring av forslag til teknisk regelverk for akvakulturanlegg til havs

Den norske veterinærforening (Veterinærforeningen) og Akvaveterinærenes forening (AVF) takker for muligheten til å gi innspill til høringen på teknisk regelverk for havbruk til havs (HTH). Veterinærforeningen organiserer majoriteten av veterinærer i Norge. AVF er en landsomfattende særforening under Den norske veterinærforening som representerer veterinærer med interesse for akvakultur.

Overordnet er bedre fiskevelferd helt essensielt for våre medlemmer, og mulighet for vekst i akvakulturnæringen bør være direkte knyttet til god fiskevelferd – også for havbruk til havs. Det er høy risiko knyttet til utvikling av HTH, først og fremst knyttet til oppdrettsfiskens evne til å håndtere de nye forutsetningene vi utsetter den for gjennom miljøet og de tekniske løsningene. Men det er også en risiko for at de store investeringene som kreves kan medføre at både myndigheter og næring i konfliktsituasjoner blir tilbøyelig til å prioritere kortsiktige økonomiske hensyn, fremfor hensynet til fisken og langsiktig bærekraft.

For at HTH skal lønne seg vil det være nødvendig med så store enheter at det antakelig blir snakk om noe av det mest intensive husdyrholdet som finnes i global skala. Om man skal lykkes med en slik utvikling og få bedre resultater enn i kystnært oppdrett, er det viktig at en trapper opp stegvis. Erfaring fra for eksempel grønne tillatelser viser også at en må legge rammer som ikke låser næringen til produksjonsformer som er ugunstige med tanke på fiskehelse og -velferd eller miljø.

Det er viktig at uttalelser fra politisk ledelse i nærings- og fiskeridepartementet om at fiskevelferd er en del av bærekraftsbegrepet omsettes til handling og aktiv forvaltning. En ny kvantitative undersøkelse av massedødelighet i lakseoppdrett viser økende tall for dødelighet rundt om i verden: [Kvantitative undersøkelser av massedødelighet i lakseoppdrett viser økende tall for dødelighet rundt om i verden | NVT](#) I denne artikkelen hevdes det at: «Katastrofer er ofte en konsekvens av økonomiske systemer som er formet av intens konkurranse, finansialisering (den økte betydningen av finansiell aktivitet som en kilde til profitt i samfunnet) av industrien og mangel på regulatorisk tilsyn, siden disse prosessene «ruser» utviklingen samtidig som det legges mindre vekt på risikovurdering.» Dersom en ikke gjør oppbyggingen av HTH på en måte som tar hensyn til fiskens behov i alle ledd, kan HTH bli en vesentlig bidragsyter til denne utviklingen.

Veterinærforeningen og AVF mener at det må stilles konkrete krav til lav dødelighet og gode resultater innenfor helse og velferd. Det vil være avgjørende også for HTH å skape sterke incentiver til å prioritere resultatgivende helse- og velferdsfremmende arbeid, og sikre sterk biosikkerhet. I tillegg må det sikres at produksjonenshetene effektivt hindrer rømming av laks og negativ effekt på det ytre miljø, samtidig som de ivaretar fiskens krav til levestandard.

Veterinærforeningen mener at aktører som ikke klarer å holde seg innenfor rammene av hva som er helse-, miljø- og velferdsmessig forsvarlig må miste sin tillatelse. Erfaring fra kystnært havbruk viser at det ikke er effektivt nok med vedtak og ulike forvaltningsmyndigheters mulighet til å ilegge gebyrer. Det må fastsettes konkrete avbruddskriterier før tillatelse gis. Veterinærforeningen foreslår dødelighet og hudsår som egnede parametere for å regulere opp- og nedjustering av produksjonen.

Vi kan ikke se at forslaget til ny teknisk forskrift ivaretar fiskevelferden i tilstrekkelig grad. Det vises til at tilsynsmyndigheten må veilede. Vi har lang erfaring med at dette ikke fungerer i dagens oppdrett. Dette er fordi kravene er for diffuse, hjemlene for å stoppe bruk av utstyr for uklare, og fordi aktørene ofte har mye å tjene på å gå utenom kravene til utvikling av nytt utstyr. Det er store økonomiske interesser involvert, og utviklingshastigheten har mye å si for lønnsomheten. Det medfører en stor mengde utilfredsstillende uttesting som ikke er designet slik at man har tilstrekkelig nytte av resultatene, og oppskalering av bruk av utstyr på bakgrunn av for dårlig dokumentasjon. Når det har skjedd, er erfaringen at Mattilsynet *ikke* stiller krav om at man slutter å bruke utstyret, fordi konsekvensene for næringen blir for stor. På denne måten har utstyr som beviselig har store velferdsmessige konsekvenser for fisken blitt i utbredt bruk havbruksnæringen. Dette er godt dokumentert i [Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringen](#). Veterinærinstituttets fiskehelse rapport viser også tydelig at bruk av ikke-medikamentelle metoder utgjør en av de viktigste velferdsutfordringene i havbruksnæringen.

Veterinærforeningen og AVF mener at det *må* på plass strengere regulering av dyrevelferden i det største og mest intensive dyreholdet vi har i Norge. Veiledning vil aldri være tilstrekkelig når det er snakk om så store verdier, og det vil i praksis medføre at de som tar seg til rette vil sette standarden for hele næringen. Velferdsdokumentasjon av nytt utstyr som kan påvirke fiskens velferd må reguleres strengere, ikke minst i forbindelse med oppbyggingen av HTH. Vi anbefaler på det sterkeste at det utvikles tekniske krav til fiskevelferd, og at det i dette regelverket tydeliggjøres hva konsekvensene av dårlig velferd blir. Vi kan ikke se at det skal være vanskeligere enn å fastsette teknisk regelverk på andre områder. Veterinærforeningen mener at oppbyggingen av HTH må skje gradvis, og at aktørene må dokumentere god velferd på definerte trinn i utviklingen før de får anledning til å trappe opp driften videre. Regelverksforslaget har et sterkt fokus på menneskers HMS, men fiskens HMS må prioriteres høyere.

Vi registrerer at det er Fiskeridirektoratet som har fått ansvar for å gi samtykke før oppstart av drift. Krav om samtykke innføres for at innehaver skal dokumentere for myndighetene at kravene i forskriften er oppfylt før anlegget settes i drift og ved andre sentrale milepæler. Fiskeridirektoratet har ikke kompetanse på fiskevelferd. Det er Mattilsynet som er rette myndighet for å vurdere at dokumentasjonen på fiskevelferd er tilfredsstillende før oppstart av drift. Det er avgjørende at det gjøres en god og grundig vurdering av velferdsdokumentasjonen før oppstart. Erfaring viser at det er veldig vanskelig å gjøre noe med ufullstendig dokumenterte løsninger etter at de er satt i full drift og de økonomiske konsekvensene for aktørene kan bli store ved endringer i, eller skifte av, teknologi.

Veterinærforeningen støtter forslaget om å gjøre Arbeidsmiljøloven gjeldende for HTH. Vi vil også presisere at det er viktig å sikre god HMS for fiskehelsepersonell i forbindelse med helsekontroller. Vi anbefaler at det i det tekniske regelverket stilles krav om egnede fasiliteter for obduksjon og prøvetaking. Det må være tørt, tett, trekkfritt, ha gode lysforhold og ventilasjon, samt tilgang på ferskvann til håndvask og rengjøring. Av biosikkerhetshensyn må fasilitetene være lett å rengjøre, og avløpsvann fra rengjøringen må behandles på en måte som hindrer internsmitte på anlegget. Det må være gode systemer for daglig uttak av dødfisk som sikrer at fisken er egnet for vurdering og obduksjon. Det er også viktig å sikre at dyrehelsepersonell har enkel og hensiktsmessig mulighet for vurdering av levende fisk.

HTH er en gyllen mulighet til å starte med blanke ark og lære av tidligere feil. Vi har i dagens havbruk store utfordringer med fiskehelse og –velferd. Vi har nå muligheten til å legge et nytt fundament basert på kunnskapen og bevisstheten vi har i dag. Bevisstheten rundt fiskevelferd er stigende, derfor er det avgjørende at vi ivaretar denne muligheten til å vise hva havbruksnæringen får til når de får tydelige krav og rammer. Havbruksnæringen er utvilsomt viktig for Norge, men vi kan ikke la profitt komme foran fiskens ve og vel. Fisk er dyr og en ressurs vi må forvalte med respekt.